

Folkeakademienes Landsforbund
Tøyengata 26B
0190 Oslo

Oslo, 11. mars 2022

Helse- og omsorgsdepartementet

Innspill til neste folkehelsemelding våren 2023

Bakgrunn

Helse- og omsorgsdepartementet har startet arbeidet med stortingsmelding om folkehelsepolitikken, som vil fremmes Stortinget våren 2023. Folkeakademienes Landsforbund (Folkeakademiet) er meget positiv til at regjeringen legger opp til en inkluderende prosess. Generalsekretæren deltok følgelig på helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkols invitasjon til et nasjonalt innspillsmøte i samarbeid med Bergen kommune fredag 11. mars. Folkeakademiet vil i dette brevet gi våre innspill.

Folkeakademiet

Vi finner det hensiktsmessig å orientere kort om Folkeakademiet innledningsvis. De første folkeakademiene ble opprettet i England i annen halvdel av 1800-tallet og ble benevnt «university extensions» (universitetsutvidelser). Universitetene tok til å arrangere forelesningsrekker i den hensikt å spre vitenskapelig opplysning blant folk. Bevegelsen bredte seg til kontinentet og USA. I 1880 ble det første «arbeidareinstitutt» stiftet i Stockholm. Dette førte etter hvert til opprettelsen av Kristiania arbeiderakademi i 1885 og videre til en rekke nye arbeiderakademier andre steder i landet. Landsforbundet ble stiftet i 1905, og i 1911 ble navnet endret fra arbeiderakademi til folkeakademi.

Folkeakademiet skal gjennom å benytte kunnskap og kultur som virkemidler øke forståelsen for verdien av mangfold, bidra til respekt for menneskeverd og likeverd, samt ivareta demokratiske prinsipper og verdier. Disse basiske faktorer utfordres i dag i mange land. Vi kan ikke ta dette for gitt. Vi må hele tiden jobbe og skape bevissthet om disse faktorene. Folkeakademiets formål og idégrunnlag vektlegger at vi gjennom inkludering, folkeopplysning og kulturelle aktiviteter vil bidra positivt til folkehelsen.

Innspill til folkehelsemeldingen

Folkeakademiet har følgende konkrete innspill til folkehelsemelding:

Mangfold. Det norske samfunnet er i dag et samfunn som kjennetegnes av mangfold. Hans Majestet Kongen beskrev det norske samfunn på en utmerket måte under den berømmelige hagefesten i 2016. Kongen konkluderte med at Norge er «fremfor alt mennesker». Videre at «Norge er dere, Norge er oss». Og til slutt sa han at «vi skal kjenne at vi – på tross av all vår ulikhet – er ett folk».

Dette til tross så vet vi at å lykkes med mangfold er en utfordring og at ulikhet kan føre til konflikter og utenforskap. Aktiv bruk av folkeopplysning og kulturelle aktiviteter er viktige virkemidler for å fremme de positive verdiene av mangfold og dagens sammensatte norske samfunn.

Likeverd og menneskeverd. Dette er nært beslektet med og understøtter verdien av mangfold. Mangfold handler om retten til å bli møtt av andre mennesker som den de er uten å bli diskriminert – det være seg flerkulturelt mangfold knyttet til etnisk bakgrunn, kulturelle tradisjoner eller tro og livssyn, funksjonsmangfold, kjønns- og seksualitetsmangfold, eller andre dimensjoner. Det handler om å se ressursene i hvert enkelt menneske og fremme disse, uavhengig om det finnes begrensninger. Videre handler det om de rettigheter som alle mennesker har: lik rett på samfunnets goder, like muligheter, reell innflytelse på felleskapets regler og hvordan samfunnet virker, samt at alle skal bli tatt på alvor.

Frivillighet. Frivilligheten i Norge har tradisjonelt vært stor. Den frivillige arbeidsinnsatsen i de frivillige organisasjonene i Norge tilsvarer 142 000 årsverk. 55 % av befolkningen (over 15 år) har gjort frivillig arbeid i løpet av det siste året (Frivillighetsbarometeret 2021). 78 % av befolkningen er medlem i minst en organisasjon og 48 % av befolkningen er medlem i minst to organisasjoner. Frivillig arbeid bidro med en verdiskapning tilsvarende 78 milliarder kroner i 2018. Den frivillige innsatsen skal ikke overta offentlige myndigheters ansvar og oppgaver, men er et supplement. Det å verdsette den frivillige innsatsen er viktig. Vi vil også fremheve at vi ikke bare må tenke tradisjonelt og historisk på frivillighet. De yngre aldersgrupper er meget verdifokuserte samtidig som de er opptatt av mer målbare prosjekter, gjerne med en start og stopp. Følgelig må vi ha et fremtidsperspektiv for å stimulere frivilligheten både gjennom tradisjonell frivillighet og nytenkning.

Avslutning

Folkeakademiet vil med bakgrunn i invitasjonen fra Helse- og omsorgsdepartementet komme med innspill til den nye folkehelsemeldingen. Vi vektlegger følgende tre områder: øke forståelsen for verdien av mangfold, bidra til menneskeverd og likeverd, og fremme og bevisstgjøre frivillighetsarbeid som en uvurderlig samfunnsforsterkning til offentlige myndigheters ansvar og roller.

Alle disse tre områdene er i kjernen av Folkeakademiets formål og idégrunnlag. Vi stiller gjerne opp i den videre prosessen frem mot den kommende folkehelsemeldingen. Følgende kontaktpunkter kan benyttes:

- Folkeakademiets Landsforbund: post@folkeakademiet.no
- Bjørge Aase, generalsekretær: bjorge.aase@folkeakademiet.no

Med vennlig hilsen

Ingvild Berrefjord
Styreleder

Bjørge Aase
Generalsekretær